

УДК 376.1

А.М. Гарлінська

*кан. біол. наук, доцент кафедри
медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту;*

К. В. Олехнович

*магістр спеціальності «Біологія», ІЗ МІ природничого факультету;
Науковий керівник: канд.біол.наук, доцент М.К. Пацюк;*

Г.І. Ямкова

*викладач кафедри медико-біологічних основ
фізичного виховання та спорту;*

О.О. Юмашева

*канд.мед.наук, доцент кафедри
медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

ДІАГНОСТИКА ПОКАЗНИКІВ КРЕАТИВНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У наш час ми можемо прослідкувати безліч соціально-економічних перетворень, які відбуваються в українському суспільстві, і які мають вплив на освіту. Зазначені перетворення дають нові можливості реформування освіти, які головним чином засновані на гуманізації.

Зі зміною соціальних вимог до людини змінюються зміст, форми і методи процесу навчання та виховання. В Україні професія вчителя кожного року набуває все більшої зацікавленості. Відповідно до неї ставиться все більше вимог, що зумовлено новими потребами "сучасного світу", який постійно змінюється і диктує нам все нові правила, і який потребує творчих і креативних особистостей.

Актуальність дослідження. Уперше термін «креативність» було вжито психологом Д. Сімпсоном у 1922 році [3]. Учений вважав, що «креативність» –

«здатність до руйнування загальноприйнятого, звичайного порядку походження ідей у процесі мислення» [6].

Одним із найперших вчених, який дав ґрунтовне визначення креативності був Джон Као: «Креативність – це цілісний процес генерації ідей, їх розвитку та перетворення на цінності. Цей процес поєднує в собі те, що люди називають новаторством» [3].

Як окреме поняття «креативність» було виділено лише в 50-х рр. ХХ ст. завдяки Дж. Гілфорду, для позначення здатності індивіда до творчості, здатність відмовлятися від стереотипних способів мислення [2].

Зокрема Дж. Гілфорд зазначав, що креативність як природний творчий потенціал людини визначена генетично, і виділив 6 параметрів креативності: 1) здатність до знаходження і постановки проблеми; 2) здатність до генерування великої кількості ідей; 3) гнучкість – здатність до продумування різноманітних ідей; 4) оригінальність – здатність відповідати на стимули нестандартно; 5) здатність удосконалювати об'єкт, додаючи деталі; 6) здатність розв'язувати проблеми, тобто здатність до аналізу та синтезу [2; 3].

Вагомий внесок у розкриття теорій і визначення «креативності», вклав американський психолог Е. Торренс. Він визначав креативність як процес: появи чутливості до проблем, дефіциту знань, їх невідповідності, дисгармонії та ін.; фіксації цих проблем; пошуку рішень цих проблем, висунення гіпотез; перевірок, змін і повторних перевірок гіпотез; формулювання результату [4].

Великої популярності концепція креативності, як універсальної пізнавальної творчої здібності набула після виходу у світ робіт Дж. Гілфорда та Е. П. Торранса. Саме ці праці дали поштовх для подальших досліджень проявів креативності особистості [5].

Однією з найновіших, за часом виникнення, концепцій щодо креативності є «теорія інвестування», яку було запропоновано Р. Стернбергом. Головне гасло цієї концепції : «Купувати ідеї за низькою ціною, а продавати за високою» [3].

Неповне теоретичне й практичне вивчення досліджуваного питання підштовхнуло до вибору теми.

Метою нашої статті є діагностика показників креативних якостей майбутніх вчителів фізичної культури, з'ясування коренів креативності і процесу розвитку креативності студентів у вищому навчальному закладі.

У науковій літературі використовують поняття «педагогічна креативність» – це динамічна якість учителя, яка зумовлює інноваційний активно-пошуковий процес організації педагогічної діяльності з метою формування креативності учнів. Вона проявляється в уміннях нестандартно розв'язувати професійні проблеми, з найменшою затратою, успішно взаємодіяти з оточенням, за нестандартних ситуацій, так створювати такі оригінальні продукти, які мають значущість, як особистісну так і соціальну; здатність створювати нові, нестандартні підходи до проведення навчально-виховного процесу, вміння творчо вирішувати будь-які педагогічні проблеми (задачі), при взаємодії з дітьми, колегами, батьками [2].

Враховуючи важливість розвитку креативності у майбутніх вчителів фізичної культури нами було проведено дослідження серед студентів IV курсу Житомирського державного університету імені Івана Франка. Для цього ми використали тест «Креативність» (Н.Ф. Вишнякова), який включав 80 запитань, з яких по 10 були спрямовані на визначення рівня самооцінки і 8 складових креативності. На всі питання потрібно відповісти двічі: перший раз – з погляду "Я-реальний", вдруге – з позиції "Я-ідеальний". Порівняння двох варіантів відповідей "Я-реальний" і "Я-ідеальний", дає можливість визначити креативний запас і творчій потенціал особистості [1].

Результати діагностики креативних якостей студентів наводимо на прикладі студентів четвертого курсу денної форми навчання, які подані графічно (*рис. 1*). Для цього на діаграмі будуються 2 профілі креативності. У кожному профілі виділено 8 секторів, на осях яких відкладаються кількісні показники (максимальний бал – 10) [5].

Ми поєднали два профілі креативності «Я-ідеальний» та «Я-реальний», за яким ми можемо прослідкувати співвідношення між наявним і бажаним рівнем креативності, який буде слугувати орієнтиром для подальшого розвитку [1].

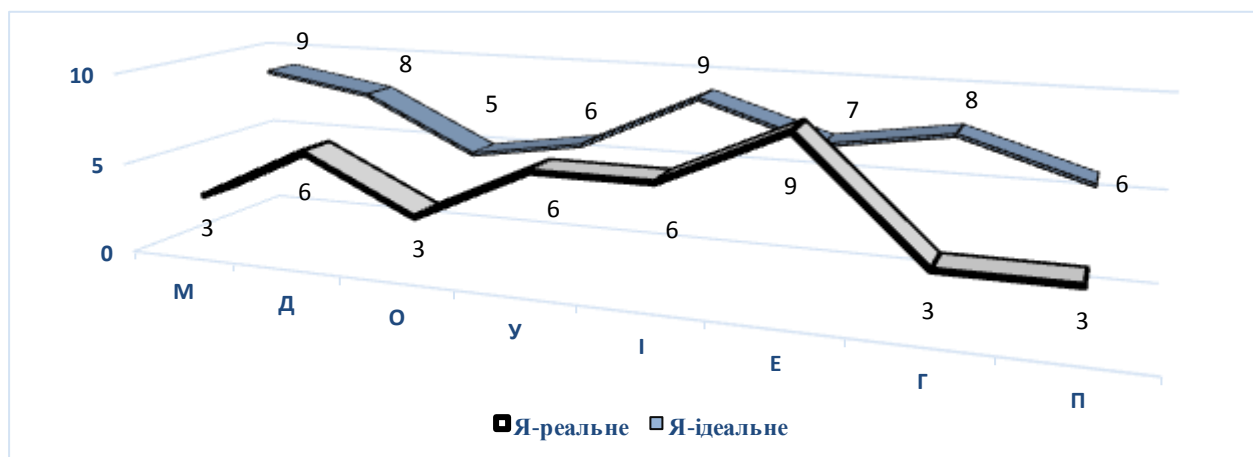

Рис. 1. Діагностика креативних якостей студента

У ході проведення методики були отримані наступні результати:

1) творче мислення: М р = 3, М і = 9; 2) допитливість: Д р = 6, Д і = 8; 3) оригінальність: О р = 3, О і = 5; 4) уява: У р = 6, У і = 6; 5) інтуїція: І р = 6, І і = 9; 6) емоційність: Е р = 9, Е і = 7; 7) почуття гумору: Г р = 3, Г і = 8; 8) творче відношення до професії: П р = 3, П і = 6.

За результатами дослідження з'ясовано, що на високому рівні розвинуті: емоційність, інтуїція, допитливість; середні значення: творче мислення, уява; низькі показники за наступними критеріями: оригінальність, почуття гумору, творче відношення до професії.

Висновки. У результаті наукового дослідження нами було проведено діагностику креативних якостей майбутніх вчителів фізичної культури. Найважливішими показниками педагогічної креативності є творче самопочуття і педагогічна творчість. Творчі рішення викладача вищої школи ґрунтуються на взаємодії інтелектуальної та педагогічної креативності.

Список використаної літератури

1. Вишнякова Н.Ф., Ткач Р.В. Тест "Креативність" // Обдарована дитина. – 1998. - №5-6. – С. 44-49.
2. Гилфорд Дж. Три стороны интеллекта / Дж. Гилфорд; пер. с англ. Э. А. Голубевой // Психология мышления / ред. А.М. Матюшкина. – Москва : Прогресс, 1965. – С. 443–456.
3. Павленко В.В. Розвиток креативності молодших школярів: [монографія] / за ред. проф. О.Є. Антонової. – Житомир, 2017. – 158 с.

4. Перкинс Д.Н. Творча обдарованість як психологічне поняття / Д.Н. Перкинс // Суспільні науки за рубежом. Сер. Науковедение. – 1988. – № 4. – С. 88–92.

5. Сорочинська О. А. Підготовка майбутнього вчителя біології до позакласної еколого-натуралістичної роботи з учнями основної школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Сорочинська Оксана Андріївна. – Житомир, 2017. – 305 с.

6. Стернберг Р. Модель структуры интеллекта Гилфорда: структура без фундамента / Р. Стернберг, Е. Григоренко // Основные современные концепции творчества и одаренности / ред. Д.Б. Богоявленская. – Москва : «Молодая гвардия», 1976. – 402 с.